DOMSTOLENS DOM

den 6 april 1995 *

I mål C-439/93,

angående begäran med stöd av protokollet av den 3 juni 1971 om EG-domstolens tolkning av konventionen den 27 september 1968 om domstols behörighet och verkställighet av domar på privaträttens område, från franska Cour de cassation, att domstolen skall meddela ett förhandsavgörande i det vid den nationella domstolen anhängiggjorda målet mellan

Lloyd's Register of Shipping

och

Société Campenon Bernard,

angående tolkningen av artikel 5 punkt 5 i den ovan nämnda konventionen den 27 september 1968 (EGT nr L 299, 1972, s. 32), i den lydelse denna har fått genom konventionen av den 9 oktober 1978 om Konungariket Danmarks, Irlands och Förenade konungariket Storbritannien och Nordirlands tillträde (EGT nr L 304, s. 1 och — ändrad text — s. 77),

* Rättegångsspråk: franska.

meddelar

DOMSTOLEN

sammansatt av G.C. Rodríguez Iglesias, ordförande, F.A. Schockweiler (referent), P.J.G. Kapteyn, C. Gulmann, avdelningsordförande, och C.N. Kakouris, J.C. Moitinho de Almeida, J.L. Murray, D.A.O. Edward samt J.-P. Puissochet, domare,

generaladvokat: M.B. Elmer,
justitiesekreterare: H. von Holstein, biträdande justitiesekreterare,

med beaktande av de skriftliga yttranden som har inkommit från:

— för The Lloyd's Register of Shipping, av Didier Le Prado och Luc Grellet, advokater, Paris,

— för Société Campenon Bernard, av André Moquet och Arnaud Lyon-Caen, advokater, Paris,

— för den franska regeringen, av Nicolas Eybalin, sekreterare för utrikesfrågor vid avdelningen för juridiska frågor vid Utrikesministeriet, och Catherine de Salins, direktörsassistent vid avdelningen för juridiska frågor vid samma ministerium, i egenskap av ombud,

— för den grekiska regeringen, av Michail Apessou, biträdande juridisk rådgivare och Vassileia Pelekou, juridisk företrädare, i egenskap av ombud,

— för den brittiska regeringen, av S. Lucinda Hudson, vid Treasury Solicitor's Department, i egenskap av ombud, biträdd av S. Lee, barrister,

— för Europeiska gemenskapernas kommission, av Marie-José Jonczy, juridisk rådgivare, i egenskap av ombud,

med hänsyn till förhandlingsrapporten,

efter att The Lloyd's Register of Shipping, Société Campenon Bernard, företrätt av Elie Kleiman, advokat, Paris, den grekiska regeringen och Europeiska gemenskapernas kommission har avgivit muntliga yttranden vid förhandlingen den 10 januari 1995,

och efter att den 21 februari 1995 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

Dom

1 Genom beslut av den 26 oktober 1993, som inkom till domstolen den 10 november samma år, har franska Cour de cassation (nedan kallad "Cour de cassation") med stöd av protokollet av den 3 juni 1971 om EG-domstolens tolkning av konventionen den 27 september 1968 om domstols behörighet och verkställighet av domar på privaträttens område (EGT nr L 299, 1972, s. 32) i den lydelse denna har fått genom konventionen av den 9 oktober 1978 om konungariket Danmarks, Irlands och Förenade konungariket Storbritannien och Nordirlands tillträde (EGT nr L 304, s. 1 och — ändrad text — s. 77, nedan kallad "konventionen"), framställt en begäran om förhandsavgörande av en fråga angående tolkningen av artikel 5 punkt 5 i konventionen.

2 Denna fråga uppkom inom ramen för en tvist mellan det franska bolaget Campenon Bernard (nedan kallat "Campenon Bernard"), Clichy (Frankrike), och The Lloyd's Register of Shipping (nedan kallat "Lloyd's Register"), en brittisk "charity" (förening utan vinstdrivande syfte), London, angående utförandet av ett uppdrag att kontrollera armerad betong.

3 I slutet av november 1985 tog Campenon Bernard kontakt med Lloyd's Registers franska filial för att få utförd en kontroll av armerad betong som skulle användas till konstruktionen av en motorväg i Kuwait. Uppdraget bestod i att undersöka om den armerade betongen svarade mot en amerikansk teknisk norm som det kuwaitiska ministeriet för offentliga arbeten infört i specifikationen för anbudsgivning, och att lämna ett intyg om överensstämmelse.

4 Efter förhandlingar lämnade Campenon Bernard, genom brev av den 3 december 1985, ett anbud till den franska filialen. I brevet angavs att inspektionen skulle äga rum i Spanien och att den skulle utföras av Lloyd's Registers spanska filial. I brevet angavs också att betalningen skulle ske i pesetas. Den 9 december samma år meddelade Lloyd's Registers franska filial sin accept.

5 Då Lloyd's Registers spanska filial hade utfärdat intygen om överensstämmelse, avböjde det kuwaitiska ministeriet för offentliga arbeten den armerade betongen på grund av att den amerikanska tekniska normen inte hade uppfyllts.

6 Pressad av Lloyd's Registers franska filial, betalade Campenon Bernard den 2 februari 1988, med reservation för sina rättigheter, fakturan som den spanska filialen till Lloyd's Register hade tillsänt bolaget. Eftersom Campenon Bernard klandrade Lloyd's Register för att felaktigt ha förklarat den armerade betongen vara i överensstämmelse med den amerikanska tekniska normen, väckte Campenon Bernard talan om skadestånd vid Tribunal de commerce i Paris.

7 Lloyd's Register har invänt att franska domstolar saknar domsrätt.

8 Denna invändning ogillades i underrätten på grund av bestämmelser i intern rätt. Det är först då talan överklagats som invändningen har prövats med avseende på artikel 5 punkt 1 och 5 i konventionen vilken punkterna föreskriver:

"Talan mot den som har hemvist i en konventionsstat kan väckas i en annan konventionsstat,

1. om talan avser avtal, vid domstolen i den ort där den förpliktelse som talan avser har uppfyllts eller skall uppfyllas,

...

5. i fråga om tvist som hänför sig till verksamheten vid en filial, agentur eller liknande, vid domstolen i den ort där denna är belägen."

9 I sin dom av den 5 juni 1991 fastställde Cour d'appel de Paris att tvisten rörde verksamheten vid den franska filialen till Lloyd's Register på sätt avses i artikel 5 punkt 5 i konventionen och att den följaktligen föll under dess behörighet. I detta hänseende påpekar den först och främst att denna filial hade varit den enda som Campenon Bernard hade haft kontakt med, eftersom det var denna filial som förhandlat och slutit avtalet, och sedan var det denna filial som krävt betalning. Cour d'appel påpekar därefter att det inte spelar någon roll att förpliktelserna uppfylldes i Spanien. Enligt Cour d'appel krävs det inte enligt artikel 5 punkt 5 i konventionen att förpliktelserna skall uppfyllas i den konventionsstat där verksamhetscentrumet finns. Att tillåta en sådan begränsning skulle beröva artikel 5 punkt 5 all mening i jämförelse med artikel 5 punkt 1, som redan ger behörighet till domstolen på den ort där den förpliktelse som talan avser skall uppfyllas.

10 Lloyd's Register överklagade, i synnerhet på den grunden att en överträdelse av artikel 5 punkt 5 i konventionen hade skett. Enligt Lloyd's Register är en tvist bara hänförlig till verksamheten vid en filial, agentur eller liknande, på sätt avses i denna bestämmelse, i den mån som förpliktelserna som verksamhetscentrumet åtagit sig skall uppfyllas i den konventionsstat där detta finns.

11 Det är under dessa omständigheter som Cour de cassation, genom beslut av den 26 oktober 1993, har frågat domstolen om,

"med hänsyn till bestämmelserna i artikel 5 punkt 1 i Brysselkonventionen den 27 september 1968 om domstols behörighet och verkställighet av domar på privaträttens område, förutsätter begreppet 'tvist som hänför sig till verksamheten vid en filial', som finns i artikel 5 punkt 5 i samma konvention, med nödvändighet att de förpliktelser som talan avser, och som filialen har åtagit sig för sitt bolagets huvudkontors räkning, har uppfyllts eller skall uppfyllas i den konventionsstat där filialen finns?"

12 Lloyd's Register gör gällande att domstolen i sin dom av den 22 november 1978 (Somafer, 33/78, Rec. s. 2183, punkt 13) har fastställt att den regel som artikel 5 punkt 5 uppställer, rör tvister som är hänförliga till åtaganden som en filial har åtagit sig för sitt bolags huvudkontors räkning, under förutsättning att dessa förpliktelser har uppfyllts eller skall uppfyllas i den konventionsstat där filialen finns.

13 Enligt Lloyd's Register skulle ett sådant krav på lokalisering svara mot den strävan efter god rättsskipning som ligger till grund för denna bestämmelse. Den syftar nämligen till att möjliggöra att en tvist som uppkommit genom en filials faktiska verksamhet skall kunna avgöras av den domstol i den ort där filialen är belägen, på grund av praktiska skäl och för att underlätta bevisningen.

14 Dessutom, eftersom en filial inte kan begränsa sig till att föra vidare beställningar till bolagets huvudkontor, utan också måste delta i utförandet av dessa och eftersom en filials verksamhetsfält med hänsyn till detta på ett naturligt sätt begränsas till den konventionsstats territorium inom vilket den är belägen, kan bara den behörighet som föreskrivs i artikel 5 punkt 5 motiveras när de förpliktelser som talan avser och som filialen åtagit sig för sitt huvudkontors räkning skall uppfyllas inom den konventionsstats territorium inom vilket filialen är belägen.

15 Denna slutsats kan inte godtas.

16 Först och främst krävs det inte på något sätt, enligt ordalydelsen i artikel 5 punkt 5 i konventionen, att förpliktelserna som en filial förhandlat fram skall uppfyllas i den konventionsstat där filialen finns för att vara hänförliga till dess verksamhet.

17 Vidare skulle den tolkning som svaranden gör gällande i målet inför den nationella domstolen beröva artikel 5 punkt 5 nästan all ändamålsenlig verkan. Eftersom artikel 5 punkt 1 redan gör det möjligt för sökanden att väcka talan avseende avtal vid domstolen i den ort där den förpliktelse som talan avser har uppfyllts skulle artikel 5 punkt 5 vara överflödig i förhållande till den bestämmelsen, om den enbart tillämpades då förpliktelser som filialen åtagit sig skall uppfyllas i den konventionsstat där filialen finns. På sin höjd skulle den i ett sådant fall, leda till en andra, särskild behörighetsgrund när, inom den konventionsstat där filialen finns, uppfyllelseorten för den tvistiga förpliktelsen är belägen inom en annan domsaga än filialen.

18 För det tredje bör det påminnas om att en filial är ett verksamhetscentrum som utåt sett på ett varaktigt sätt uppträder som bolagets förlängda arm och som har en ledning och utrustning som gör det möjligt för denna att avtalsförhandla med utomstående personer på så sätt att dessa inte behöver vända sig direkt till bolagets huvudkontor, trots att de vet att en juridisk bindning eventuellt kan uppstå gentemot bolaget, vars säte är beläget i en annan konventionsstat (se ovan nämnda dom Somafer, punkt 12).

19 En filial, agentur eller liknande är, på sätt avses i artikel 5 punkt 5 i konventionen, således en enhet som kan vara den huvudsakliga, till och med ende, samtalspartnern, vid avtalsförhandlingar med en utomstående.

20 Det behöver emellertid inte med nödvändighet finnas en sammankoppling mellan enheten, med vilken en kund förhandlar och till vilken en beställning lämnas, och platsen för dess utförande. Följaktligen kan förpliktelser hänföra sig till verksamheten vid en filial på sätt avses i artikel 5 punkt 5 i konventionen, även om förpliktelserna skall uppfyllas utanför konventionsstaten där filialen finns, i förekommande fall av en annan filial.

21 Dessutom stämmer denna tolkning överens med syftet med de särskilda behörighetsreglerna. Så som framgår av Jenards rapport (EGT 1979, C 59, i synnerhet s. 22), gör dessa det möjligt för sökanden att väcka talan vid andra domstolar än den som är belägen där svaranden har hemvist, på grund av den särskilt nära anknytning som finns mellan tvisten och domstolen där talan väcks.

22 Med hänsyn till de beaktanden som gjorts ovan, bör svaret till den nationella domstolen bli att begreppet "tvist som hänför sig till verksamhet vid en filial, agentur eller liknande" som finns i artikel 5 punkt 5 i konventionen inte förutsätter att de tvistiga förpliktelserna som filialen åtagit sig för bolagets huvudkontors räkning skall uppfyllas i den konventionsstat där filialen finns.

Rättegångskostnader

23 De kostnader som har förorsakats de franska, grekiska och brittiska regeringarna och Europeiska gemenskapernas kommission, som har inkommit med yttranden till domstolen, är inte ersättningsgilla. Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i målet vid den nationella domstolen utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den nationella domstolen att besluta om rättegångskostnaderna.

På dessa grunder beslutar

DOMSTOLEN

— angående den fråga, som genom beslut av den 26 oktober 1993 förts vidare av Cour de cassation de la Republique française — följande dom:

Begreppet "tvist som hänför sig till verksamheten vid en filial, agentur eller liknande" i artikel 5 punkt 5 i konventionen den 27 september 1968 om domstols behörighet och verkställighet av domar på privaträttens område, i den lydelse denna fått genom konventionen av den 9 oktober 1978 om Konungariket Danmarks, Irlands och Förenade konungariket Storbritannien och Nordirlands tillträde, förutsätter inte att de tvistiga förpliktelserna, som en filial åtagit sig för bolagets huvudkontors räkning, skall uppfyllas i den konventionsstat där filialen finns.

Rodríguez Iglesias Schockweiler Kapteyn

Gulmann Kakouris Moitinho de Almeida

Murray Edward Puissochet

Avkunnad vid offentlig förhandling i Luxemburg den 6 april 1995.

R. Grass G.C. Rodríguez Iglesias

Justitiesekreterare Ordförande